

Blauwooggrasmot (*Agriphila straminella*),
30 juli 2017

Bleke grasmot (*Crambus perlella*),
12 aug. 2018

Drietandvlakjesmot (*Catoptria falsella*),
25 juli 2016

Gewone grasmot (*Chrysoteuchia culmella*), 29 juni 2017

Variabele grasmot (*Agriphila tristella*),
11 aug. 2016

Vroege grasmot (*Crambus lathoniellus*),
4 juni 2018

Zilverstreepgrasmot (*Crambus pascuella*),
10 juni 2018

Foto's op deze pagina: Giekerk,
F.Nijland (zie pag. 26)

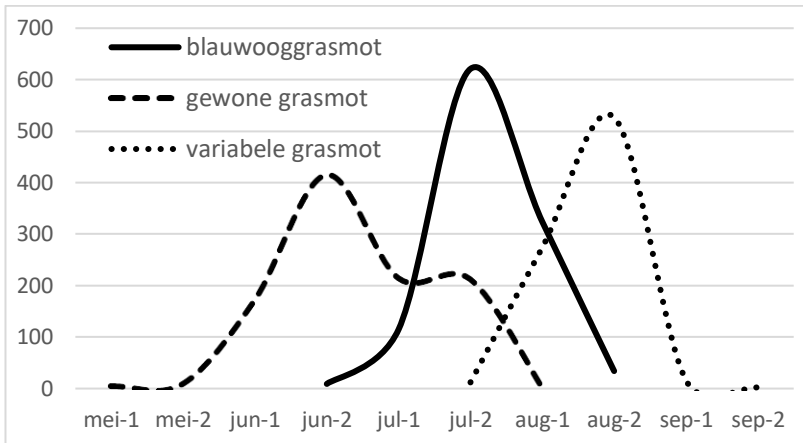
Grasmotten *Crambinae* op Canterlandseweg 18 Gytsjerk Freek Nijland

Als je gaat vlinderen zie je in het begin die kleine opdondertjes over het hoofd die overdag bij verstoring opvliegen uit de vegetatie. Wanneer ze weer neerstrijken zijn het net kleine stokjes. Vooroverbuigen om ze te bekijken heeft niet veel zin, want ze vliegen snel weer op. Maar een vlinderkijker biedt soelaas. Deze stokvormige grasmotjes behoren tot de subfamilie *Crambinae* van de grasmotten (*Crambidae*). Terwijl de meeste andere grasmotten hun vleugels min of meer spreiden wanneer ze stilzitten, vouwen deze hun vleugels op langs het lijf. Ze leven in allerhande biotopen met een variatie aan grassen. Wanneer ik door het Ottema Wiersma reservaat loop, kunnen er soms vele duizenden of tienduizenden aanwezig zijn. De rupsen vreten van de grassen, waarbij ze gaatjes in de stengels boren. De vlinders overwinteren als rups, verscholen in de vegetatie.

Op het erf (www.canterlandseweg18.nl) met veel kruidig grasland komen verschillende soorten stokvormige grasmotjes voor. Vanaf 2014 zijn zo mogelijk dagelijks nachtvlinders gevangen met een of twee vlindervallen. Dat geeft een goed beeld van de talrijkheid van alle soorten die op licht afkomen. Sinds 2015 zijn ook de micro's meegenomen. Zeven soorten zijn op naam gebracht (tussen haakjes het aantal exemplaren): **(zie foto's pag. 18)**

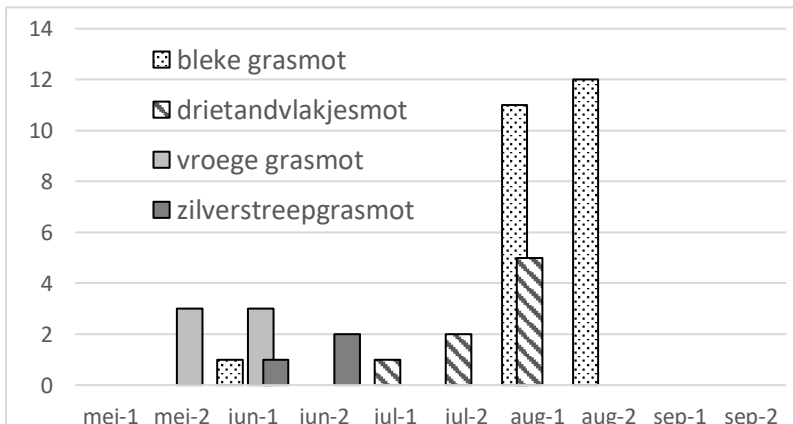
- 1) Gewone grasmot *Chrysoteuchia culmella* (1029)
- 2) Variabele grasmot *Agriphila tristella* (859)
- 3) Blauwooggrasmot *Agriphila straminella* (1103)
- 4) Zilverstreepgrasmot *Crambus pascuella* (3)
- 5) Vroege grasmot *Crambus lathoniellus* (6)
- 6) Bleke grasmot *Crambus perlella* (24)
- 7) Drietandvlakjesmot *Catoptria falsella* (8)

Alle soorten komen voor in één (min of meer langgerekte) generatie. Wat verder opvalt zijn de grote verschillen in voorkomen tussen de soorten. Drie soorten zijn jaarlijks zeer talrijk op het erf aanwezig (Gewone grasmot, Blauwooggrasmot en Variabele grasmot). Ook overdag worden de soorten waargenomen in de hooilandjes. Ze komen voor van mei tot begin september in overlappende populaties (figuur 1). De andere soorten zijn schaars op het erf (figuur 2).

Figuur 1 Voorkomen van drie soorten algemene grasmotten gedurende het jaar. Weergegeven zijn de totale aantallen per halve maand van over 2015-2018

De gewone grasmot is de vroegste van het stel; in mei kunnen de eerste worden gezien. Eind juli is het wel zo'n beetje gedaan. In juli wordt het stokje gaandeweg overgenomen door de Blauwooggrasmot, die op haar beurt in de loop van augustus worden vervangen door de Variabele grasmot. De soort zijn onderling tamelijk goed te onderscheiden. Voor de beginnende micro-vlinderaar is dat na elkaar voorkomen handig om de soorten achtereen goed in te kunnen prenten.

Figuur 2. Totale aantallen waargenomen schaarse grasmotten per halve maand over 2015-2018.

De Vroege grasmot doet haar naam eer aan met de vroege waarnemingen in mei en juni. De bestjes werden eerst voor streepjesgrasmotten *Crambus pratella* aangezien,

maar dat moest later worden gecorrigeerd. Opvallend was het relatief talrijke voorkomen van de Bleke grasmot dit jaar (2018). De meeste waarnemingen zijn gedaan in augustus dit jaar. Mogelijk is de hete zomer hierop van invloed geweest. Even opvallend is afwezigheid van de tamelijk algemeen geachte Streepjesgrasmot *Crambus pratella*. Mogelijke verwarring met de Vroege grasmot blijft niet geheel uitgesloten. Toch maar eens beter opletten komend jaar.

Wat deden de Veenhooibeestjes in 2018? Judith Bouma

In 2001 werd een speciale monitoringroute uitgezet door de Vlinderstichting in samenwerking met de beheerder van het Fochtelooërveen, Natuurmonumenten. Zelf loop ik deze route met veel plezier sinds 2003 tijdens het vliegseizoen van dit bijzondere, zeldzame, zandoogje. Het gaat overigens niet zozeer om de exacte aantallen, maar om de toe- of afname. Dit krijg ik door jaar in jaar uit consequent dezelfde telmethode te gebruiken. De gegevens met de datum, temperatuur, windsnelheid, bewolking, tijd en tijdsduur van het monitoren én de aantallen in de zes transecten, voer ik in het zogenaamde Meetnet van de Vlinderstichting in. De waarnemingen buiten de uitgezette transecten voer ik in bij Telme.nl. De applicatie om waarnemingen in te voeren werkt niet handig, omdat de waarnemingen niet voor of naast mijn voeten plaatsvinden, maar ook meters van mij vandaan. Op de plattegrondjes die ik meeneem, plaats ik een stip op de vlieglocatie van elk waargenomen Veenhooibeestje. Deze stippenkaarten gaan naar Natuurmonumenten voor het juiste beheer. Er vindt een verplaatsing plaats van de oorspronkelijke bronpopulatie van zestien jaar geleden. Dit betekent dus dat er óf geen waardplant te vinden is, óf geen nectarbron óf dat het tientallen meters verderop aantrekkelijker geworden is.

Het record aantal Veenhooibeestjes gezien op één dag in 2014 (538! exemplaren) werd dit jaar helaas niet gehaald, ondanks de hoge verwachting van mijzelf voor dit jaar. Het is uiteindelijk geen slecht jaar geworden voor de Veenhooibeestjes, zie fig. 1 en fig. 2. De jaarlijks wisselende aantallen kunnen veel oorzaken hebben, het weer vooral: té nat, té koud, té veel gekwakkel in de winter (nadelig voor de rupsen), té veel harde wind, té veel bewolking en zo zijn er nog veel meer vermoedelijke oorzaken te bedenken.

In deze afgelopen zestien jaar zie ik een enorme toename van fotografen, uit alle hoeken van het land, die een foto van een Veenhooibeestje willen 'scoren'. Ze werken duidelijk lijstjes af van dagvlinders, naast libellen, reptielen en vogels. En dan realiseer ik me dat ik in de loop van deze jaren al bijna 10.000 Veenhooibeestjes zag! Maar, een enkele kreeg het genoeg een fotomodel te mogen worden. Veenhooibeestjes, ze zijn en blijven 'sinniche' beestjes, bij bewolking vliegen ze niet, bij een zuchtje wind blijven ze ook graag in de pollen gedoken en een te lage temperatuur is uit den boze.